

Rapport

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat twee medewerkers van de Koninklijke Marechaussee (KMar) tijdens hun controle in het kader van de vreemdelingenwet vlak bij de grensovergang Oldenzaal op 14 februari 2006 zijn nationale paspoort uit Kenia hebben beschadigd. Bij een eerdere controle door de KMar in 2002 was dit ook gebeurd, waardoor hij toen genoodzaakt was een nieuw paspoort aan te vragen. Tevens klaagt verzoeker erover dat de Commandant van de KMar wel het advies van de klachtencommissie Politietaken KMar/Krijgsmacht heeft overgenomen om zich te onthouden van een oordeel, maar niet het advies heeft overgenomen om uit coulance verzoeker de kosten voor de aanschaf van een nieuw paspoort te vergoeden.

Beoordeling

Algemeen

Op 14 februari 2006 voerden medewerkers van de Afdeling Mobiel Toezicht Vreemdelingen van de brigade van de Koninklijke Marechaussee Oostgrens Noord op de autoweg A1 nabij de grensovergang Oldenzaal controle uit op het verkeer komende uit Duitsland op basis van artikel 50 en 52 Vreemdelingenwet 2000 in het kader van het Mobiel Toezicht Vreemdelingen (MTV, zie Achtergrond onder 1 en 2).

Deze MTV-controle dient om de identiteit, nationaliteit en verblijfsrechtelijke positie vast te stellen van personen die de grens passeren.

De Koninklijke Marechaussee is bevoegd om identiteit- en reisdocumenten te controleren van iedereen die geacht wordt de grens te zijn gepasseerd. Een staande gehouden persoon die weigert om mee te werken aan de vaststelling van de identiteit kan worden overgebracht naar een plaats, bestemd voor verhoor, om de identiteit vast te stellen.

I. Bevindingen

1. Verzoeker, van Keniaanse nationaliteit en woonachtig te Duitsland, reisde op 14 februari 2006 met zijn Duitse partner per auto vanuit Duitsland naar Nederland. Vlakbij de grensovergang te Oldenzaal hielden twee medewerkers van de Koninklijke Marechaussee om 16.05 uur hun auto staande en verzochten medewerking te verlenen aan deze controle op grond van het Mobiele Toezicht Vreemdelingen.

2. De medewerkers namen van verzoeker en zijn partner de reisdocumenten in. Verzoeker is in het bezit van een Keniaans nationaal paspoort, afgegeven in 2004 door de Keniaanse diplomatieke vertegenwoordiging in Duitsland. Zijn partner is in het bezit van een Duitse identiteitskaart. De functionarissen namen de documenten mee om ze te onderzoeken op echtheid. Dit onderzoek vond plaats achter de auto van verzoeker. Verzoeker en zijn

partner bleven in de auto wachten en konden niet zien hoe de controle plaatsvond.

3. Na deze controle overhandigde één van de medewerkers de identiteitskaart en het (gesloten) paspoort weer aan verzoeker met de mededeling dat hij zijn reis kon vervolgen. Verzoeker, die de auto bestuurde, gaf de documenten zonder ze verder te bekijken aan zijn partner en reed weg. Voordat zijn partner de documenten opborg bekeek ze het paspoort van verzoeker van binnen. Zij zag dat de pagina met persoonsgegevens vanaf de linkerhoek tot de pasfoto was losgetrokken. Deze beschadiging was er voor de controle door de Koninklijke Marechaussee niet geweest. Het Duitse identiteitsbewijs was nog geheel in tact.

4. Toen verzoeker de beschadiging ook had gezien besloot hij direct naar de dichtst bijzijnde post van de Koninklijke Marechaussee te rijden om hiervan melding te doen. Bij een eerdere controle door de Koninklijke Marechaussee in 2002 was zijn vorige paspoort door Koninklijke Marechaussee op dezelfde wijze beschadigd. Hij had er toen niet direct melding van gemaakt. Later was gebleken dat het paspoort wegens de beschadiging niet meer als geldig reisdocument werd geaccepteerd. Hierdoor was hij genoodzaakt een nieuw paspoort aan te vragen bij de Keniaanse autoriteiten. Dit had hem € 115 en de nodige moeite gekost.

5. Nog geen kwartier later, dat wil zeggen om 16.20 uur, kwam verzoeker aan bij de post Twente van de Koninklijke Marechaussee en legde hij aan de dienstdoende medewerker uit dat de andere medewerkers zojuist zijn paspoort beschadigd hadden teruggegeven na een controle in het kader van het vreemdelingentoezicht. De dienstdoende ambtenaar riep daarop de betrokken medewerkers terug naar de post en toonde hen het beschadigde paspoort van verzoeker. Deze medewerkers zagen dat de bladzijde met de persoonsgegevens tot aan de pasfoto was losgetrokken. Maar zij ontkenden dat dit tijdens de controle door hen was gebeurd. Van de verklaringen van de betrokken ambtenaren werd op 18 februari 2006 proces verbaal opgemaakt. Daarin verklaarden zij uitdrukkelijk dat het paspoort bij inname geen beschadigingen had vertoond en dat zij geen destructief onderzoek hadden verricht. Het onderzoek had bestaan uit een onderzoek met een loep en het telefonisch opvragen van informatie.

6. Verzoeker kreeg daarop het advies zijn klacht schriftelijk bij de Koninklijke Marechaussee in te dienen. Verzoeker heeft zijn klacht toen onmiddellijk op papier gezet en ingediend. Op 10 maart 2006 ontving hij een ontvangstbevestiging van de KMar met een verzoek zijn klacht in het Nederlands te vertalen. Op 21 juni 2006 heeft hij via zijn inmiddels ingeschakelde advocaat in Duitsland, een vertaling opgestuurd. Op 6 november 2006 is de klacht voorgelegd aan de klachtencommissie Politietaken Koninklijke Marechaussee/Krijgsmacht.

7. Op 22 maart 2007 vond de behandeling van de klacht bij de klachtencommissie plaats. Verzoeker was daar samen met zijn partner, die als getuige optrad, bij aanwezig. De

klachtencommissie oordeelde als volgt:

“Aangezien de verklaringen van de betrokken ambtenaren en de verklaring van klager elkaar tegenspreken, kan geen gefundeerd oordeel worden gegeven met betrekking tot de klacht. Er kan niet worden vastgesteld wanneer en op welke wijze de beschadiging aan het identiteitsbewijs is ontstaan.

Navraag bij Bureau Falsificatie van de Koninklijke Marechaussee heeft uitgewezen dat het doordrukken van de pasfoto in de kaft een vaak voorkomend fenomeen is bij Keniaanse paspoorten. Daar klager in dit geval bovendien geen enkel belang heeft om zijn eigen paspoort te beschadigen en de betrokken ambtenaren een mogelijk opsporingbelang hadden vanwege het doordrukken van de pasfoto in de kaft, adviseert de Klachtencommissie om klager uit coulance - dus rechtens onverplicht - een bedrag van € 115 te vergoeden voor de aanschaf van een nieuw paspoort.”

Op grond van deze overwegingen adviseerde de Klachtencommissie de Commandant der Koninklijke Marechaussee zich ten aanzien van de klacht zich te onthouden van een oordeel, doch klager uit coulance € 115 te vergoeden.

8. Bij brief van 15 mei 2007 liet de Commandant van de Koninklijke Marechaussee de advocaat van verzoeker weten dat hij zich ten aanzien van de klacht in overeenstemming met het advies van de klachtencommissie had onthouden van een oordeel, maar dat hij, in afwijking van het advies van de klachtencommissie niet bereid was om uit coulance verzoekers schade te vergoeden.

9. Verzoeker kon zich niet verenigen met het standpunt van de Commandant en richtte zich via zijn advocaat op 27 september 2007 tot de Nationale ombudsman met het verzoek zijn klacht in onderzoek te nemen. Na nog eerst geprobeerd te hebben de zaak onderling op te lossen opende de Nationale ombudsman op 18 december 2007 het onderzoek bij de Koninklijke Marechaussee en stelde daarbij een aantal specifieke vragen.

10. In reactie op het onderzoek liet de minister van Defensie bij brief van 19 februari 2008 kort samengevat de Nationale ombudsman het volgende weten.

Ook de minister van Defensie is van mening dat nu de verklaringen van de betrokken ambtenaren en de verklaring van verzoeker haaks op elkaar staan geen gefundeerd oordeel kan worden gegeven over de klacht van verzoeker dat zijn paspoort werd beschadigd tijdens de controle. Er kan immers niet worden vastgesteld wanneer en op welke wijze de beschadiging aan het document is ontstaan.

Bovendien is de houder van het paspoort primair zelf verantwoordelijk voor de goede staat van het paspoort. Daarbij is degene die het paspoort heeft afgegeven verantwoordelijk voor de kwaliteit van het paspoort.

Daarom bestaat er geen aanleiding om de Commandant van de Koninklijke Marechaussee gebonden te achten aan het advies van de Klachtencommissie.

11. In reactie op de door de Nationale ombudsman gestelde vragen liet de minister nog het volgende weten:

- Het controleren van paspoorten uit Kenia levert geen speciale problemen op. Wel is het bekend dat het doordrukken van de pasfoto in de kaft een vaker voorkomend probleem is.
- In het algemeen vindt de controle op echtheid plaats op basis van vergelijking op echtheidskenmerken die ambtshalve bekend zijn en/of opvraagbaar via onder meer het Edisonsysteem. Nagenoeg al het personeel werkzaam bij Mobiel Toezicht is opgeleid in documentenonderzoek en heeft persoonlijk de beschikking over een loep, scheerlicht, UV-licht en een naald. Daarnaast is er meer geavanceerde apparatuur beschikbaar in het Mobiele administratie centrum of op de betreffende brigade. Het Expertise Centrum Identiteitsdocumenten (ECID) KMar fungeert daarbij als vraagbaak en heeft de beschikking over technische rechercheurs die speciaal binnen dit vakgebied zijn opgeleid;
- Bij ambtsedig opgemaakt proces verbaal van bevindingen hebben beide betrokken ambtenaren verklaard geen destructief onderzoek te hebben gedaan maar slechts gebruik hebben gemaakt van een zogenaamde loep. Zij benadrukten dat zij het paspoort van verzoeker intact hebben terug gegeven;
- Ook de minister achtte de veronderstelling dat verzoeker er geen belang bij heeft zijn paspoort te beschadigen redelijk. Hij merkte daarbij echter op dat uit het onderzoek echter ook geen feiten of omstandigheden naar voren waren gekomen waaruit zou kunnen worden afgeleid dat de betrokken ambtenaren het betreffende paspoort vanwege het opsporingsbelang zouden hebben beschadigd;
- Als een burger een melding doet dat zijn paspoort door de KMar is beschadigd wordt dit in het algemeen als klacht conform de Klachtenregeling politietaken Koninklijke Marechaussee behandeld. Dit is uiteindelijk ook gebeurd met de melding van verzoeker.

II. Beoordeling

12. Het vereiste van professionaliteit houdt in dat ambtenaren met een bijzondere training of opleiding jegens burgers overeenkomstig de standaarden van hun beroepsgroep handelen. Dit betekent dat ambtenaren integer dienen te handelen en naar waarheid dienen te verklaren.

13. Op basis van de Vreemdelingenwet en het Vreemdelingenbesluit (zie Achtergrond onder 1.) kunnen in het kader van het Mobiele Toezicht Vreemdelingen reizigers die Nederland binnenreizen worden onderworpen aan een controle door de Koninklijke Marechaussee. Deze controle is er op gericht illegale inreis dan wel verblijf in Nederland

tegen te gaan. De reiziger is verplicht zijn medewerking te verlenen aan de controle door met name zijn paspoort te tonen en zo nodig af te geven voor nadere controle.

14. Voor vreemdelingen is het van groot belang dat zij beschikken over een paspoort waarmee zij bij controle hun identiteit kunnen aantonen. Een paspoort dat niet geheel intact is wordt in het algemeen door de autoriteiten geweigerd als geldig nationaal paspoort voor het vaststellen van de identiteit. Zodra een paspoort is beschadigd laadt de vreemdeling de verdenking op zich dat het paspoort vals of vervalst is.

Het ligt daarom voor de hand dat verzoeker geen enkele reden had om zijn eigen paspoort te beschadigen, integendeel hij had een groot belang om het identiteitsdocument in goede staat bij zich te dragen.

15. Wanneer de lezingen van betrokken personen niet met elkaar in overeenstemming zijn en er geen feiten of omstandigheden zijn op grond waarvan aan de lezing van de een meer betekenis moet worden toegekend dan aan de lezing van de ander, onthoudt de Nationale ombudsman zich in beginsel van het geven van een oordeel. Anders dan de minister van Defensie, de Commandant van de Koninklijke Marechaussee en de klachtencommissie is de Nationale ombudsman op basis van het totale feitencomplex in deze zaak van oordeel dat aan de lezing van verzoeker en zijn partner meer betekenis moet worden gehecht dan aan die van de betrokken medewerkers van de Koninklijke Marechaussee.

16. Alles duidt er immers op dat de beschadiging op 14 februari 2007 is ontstaan bij de controle van het paspoort door de medewerkers van de Koninklijke Marechaussee. Betrokkenen zijn het er allen over eens dat het paspoort geheel intact was op het moment dat verzoeker het paspoort om 16.05 uur overhandigde aan de medewerkers van de Koninklijke Marechaussee. Na de controle van het document, die buiten het gezichtsveld van verzoeker en zijn partner plaatsvond, werd het paspoort dichtgevouwen teruggegeven. Verzoeker heeft direct na ontvangst vastgesteld dat het paspoort beschadigd was en vervolgens zich direct gemeld bij de dichtst bijzijnde post van de Koninklijke Marechaussee. Daar is door alle betrokkenen om 16.25 uur geconstateerd dat er een beschadiging was aan het paspoort op de bladzijde met de pasfoto. Nu alle partijen het niet aannemelijk achten dat verzoeker zelf enig belang had zijn document te beschadigen en het paspoort niet in handen van derden is geweest, is de conclusie gerechtvaardigd dat de schade wél moet zijn ontstaan door toedoen van de medewerkers van de Koninklijke Marechaussee. Deze had immers een onderzoeksplicht en het betrof hier bovendien een afwijkend paspoort in die zin dat de pasfoto doordrukte in de kaft. Uit het onderzoek is gebleken dat dit bij Keniaanse paspoorten gebruikelijk is en dat dit de indruk van vervalsing kan wekken. Zo had verzoeker immers eerder al ervaren. Alles afwegende moet het er voor worden gehouden dat de beschadiging is ontstaan tijdens de controle op echtheid door toedoen van de medewerkers van de Koninklijke Marechaussee.

De Nationale ombudsman ziet in de gang van zaken aanleiding tot het doen van een aanbeveling aan de minister van Defensie.

De onderzochte gedraging van de Koninklijke Marechaussee is in strijd met het vereiste van professionaliteit.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de Koninklijke Marechaussee District Noord-Oost, te Zwolle is gegrond wegens schending van het vereiste van professionaliteit.

Aanbeveling

De Nationale ombudsman geeft de minister van Defensie in overweging de kosten voor de aanvraag van een nieuw Keniaans paspoort aan verzoeker te vergoeden en indien nodig ook een verklaring af te geven dat de Koninklijke Marechaussee de verantwoordelijkheid neemt voor het ontstaan van de schade aan het paspoort.

Onderzoek

Op 27 september 2007 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer M. te Emsbüren (Duitsland), ingediend door Jochem Gerlach, Rechtsanwalt te Lingen (Duitsland), met een klacht over een gedraging van de Koninklijke Marechaussee te District Noord-Oost, Brigade Twente.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Defensie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Defensie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Tijdens het onderzoek kregen de Koninklijke Marechaussee en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Tevens werd aan de minister van Defensie een aantal specifieke vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De minister van Defensie deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen. De gemachtigde van verzoeker gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

1. Klachtbrief van verzoeker, persoonlijk afgegeven bij de KMar, brigade Twente, op 14 februari 2006;
2. Brief van de KMar brigade Twente van 20 februari 2006, waarin de ontvangst van de klacht wordt bevestigd;
3. Proces verbaal opgemaakt op 18 februari 2006 naar aanleiding van de verklaring afgelegd door de twee betrokken medewerkers van de KMar;
4. Klachtrapportage van de KMar van 25 september 2006
- 5 Verslag van de hoorzitting bij de Klachtencommissie van de KMar op 22 maart 2007;
- 6 Advies van de KMar van 27 maart 2007 aan de Commandant van de KMar;
7. Brief van de Commandant van de KMar van 15 mei 2007 aan verzoekers advocaat;
8. Verzoekschrift van de advocaat van verzoeker van 27 september 2007 aan de Nationale ombudsman;
9. Reactie van de minister van Defensie op de opening van het onderzoek van 19 februari 2008;
10. Interne verantwoording van de KMar;
11. Betaalbewijs aanvraag nieuw paspoort van de Keniaanse consulaat d.d. 20 januari 2004.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Vreemdelingenwet 2000

Artikel 50

"1. De ambtenaren belast met de grensbewaking en de ambtenaren belast met het toezicht op vreemdelingen, zijn bevoegd, hetzij op grond van feiten en omstandigheden die, naar objectieve maatstaven gemeten, een redelijk vermoeden van illegaal verblijf opleveren hetzij ter bestrijding van illegaal verblijf na grensoverschrijding, personen

staande te houden ter vaststelling van hun identiteit, nationaliteit en verblijfsrechtelijke positie. Degene die stelt Nederlander te zijn, maar dat niet kan aantonen, kan worden onderworpen aan de dwangmiddelen als bedoeld in het tweede en vijfde lid. Bij algemene maatregel van bestuur worden de documenten aangewezen waarover een vreemdeling moet beschikken ter vaststelling van zijn identiteit, nationaliteit en verblijfsrechtelijke positie.

(...)

6. Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regelen gegeven omtrent de toepassing van de voorgaande leden van dit artikel."

Artikel 52

"1. De ambtenaren, belast met de grensbewaking, en de ambtenaren, belast met het toezicht op vreemdelingen, zijn bevoegd om, ter vervulling van hun taken, reis- en identiteitspapieren van personen in te nemen, tijdelijk in bewaring te nemen alsmede om hierin aantekeningen te maken. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden hierover nadere regels gesteld.

2. Het reis- of identiteitspapier wordt aan de vreemdeling teruggegeven indien hij te kennen geeft Nederland te willen verlaten en hij ook daadwerkelijk vertrekt. Ingeval van uitzetting kan het reis- en identiteitspapier worden overgedragen aan de persoon belast met de grensbewaking in het land waar de toelating is gewaarborgd."

2. Vreemdelingencirculaire 2000

A 2.1.

Algemeen

"In Nederland worden aan de grensdoorlaatposten grenscontroles verricht om na te gaan of de betrokken personen, hun vervoermiddelen en de voorwerpen in hun bezit Nederland mogen binnenkomen dan wel verlaten."

A 2.4. Operationeel toezicht ter bestrijding van illegale immigratie.

"Het toezicht ter bestrijding van illegale immigratie is erop gericht illegaal verblijf, al dan niet in georganiseerd verband, in een zo vroeg mogelijk stadium tegen te gaan. (...)

Om illegaal verblijf in een zo vroeg mogelijk stadium tegen te gaan, kunnen ingereisde personen na grensoverschrijding aan vreemdelingentoezicht worden onderworpen. Dit is onder meer het geval in internationale treinen en bij auto's die de Nederlandse grens zijn gepasseerd (...). Deze vorm van toezicht is uitsluitend toegestaan ten aanzien van personen van wie mag worden aangenomen dat zij grensgangers zijn. Deze controles

vinden plaats zodra dit redelijker wijze mogelijk is na grensoverschrijding en nog geen of slechts een geringe vermenging met het binnenlands reizigersverkeer heeft plaatsgevonden.

Deze controles vinden plaats in het kader van het zogenaamde MTV (Mobiel Toezicht Vreemdelingen; N.o.) MTV-controles kunnen worden uitgevoerd aan de grensovergangen en in een grensstrook tot drie kilometer achter de grens. De controle op doorgaande wegen en snelwegen wordt uitgevoerd binnen de driekilometerzone. Bij snelwegen kan de driekilometerzone worden overschreden tot aan de tweede afslag na grensoverschrijding. (...)

Alle personen, Nederlanders en niet-Nederlanders, waarvan mag worden aangenomen dat zij grensganger zijn, kunnen aan deze vorm van vreemdelingtoezicht worden onderworpen. Een redelijk vermoeden over illegaal verblijf speelt bij deze vorm van toezicht geen rol."